

SZÉKELY-UDVARHELY

AZ UDVARHELYMEGYEI FÜGGETLENSÉGI ÉS 48-AS KOSSUTH-PÁRT LAPJA

UDVARHELYMEGYE JOGÜGYI, KÖZIGAZGATÁSI, KÖZGAZDASÁGI, KÖZMIVELŐDÉSI, SZÉPIRODALMI, AZ UDVARHELYVÁRMEGYEI KÖZSÉGI ÉS KÖRJEGYZŐK EGYLETE, A MEGYEI GAZDASÁGI EGYLET, A SZÉKELYFÖLDI ELSŐ BAROMFITENYÉSZTŐ ÉS MÁS EGYLETEK KÖZLÖNYE

Megjelen hetenkint kétszer: vasárnap és csütörtökön.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre 10 K, fél évre 5 K, negyed évre 2 K 50 fillér. Községek, papok, gazdasági egyleti tagok és községi előjárók egész évre 8 K, tanítók, községi és körjegyzők szintén egész évre 7 koronáért kapják.

Telefon

Egy példány 10 fillér.

Telefon

FÜSZERKESZTŐK:

Dr Gyarmathy Dezső,

földbírtokos.

Dr Hinléder Fels Ernő,

orsz. képviselő.

Dr Kállay Tamás,

orsz. képviselő.

Dr Pál Ernő,

ügyvéd.

Dr Viola Sándor,

ügyvéd.

SZÉPIRODALMI FÜMUNKATÁRS: **Fülei Sz. Lajos.**

SZERKESZTŐSÉG és KIADÓHIVATAL:

Kossuth Lajos utca 15. szám, hova a kéziratok, hirdetések és előfizetések küldendők.

Apróhirdetések szavankint 4 fillér-, vastagabb betűvel 8 fillérért, más hirdetések olcsó árszabás szerint. Nyílt-tér sora 1 K.

M. kir. postatakarékpénztári cheque-számla 10,489. szám.

Tisztelettel felkérjük előfizetőinket, hogy az illető postahivataloknál az előfizetés megújítása iránt lehetőleg gyorsan szíveskedjenek intézkedni, hogy a lap küldése fennakadást ne szenvedjen.

Viribus unitis.

(G.) „Egyesült erővel“ jel-szava a Habsburgoknak, mely alatt értik, hogy Ausztria és Magyarország összes népei, a független és szabadnak született magyar nemzettől kezdve a legkisebb törzsig mind csak egyet akarjanak, azt, amit az uralkodó rendel és egyesült erővel dolgozzanak a Habsburg dinasztia korlátlan uraimát meg-erősíteni.

„Egyesült erővel“ kiáltják a nemzet képviselői és seregletek össze a székes főváros tanácskozó termében, hogy sikra szálljanak az alkotmányért és alkotmányosságért. Közel háromszáz országgyűlési képviselő jelent meg, egy akaratral — és joggal mondhatjuk, az egész nemzet nevében, mert ha némelyek, a szabadelvűeknek nevezettek távol is tartották magukat a nemzetgyűléstől, de választóik érzelmileg részt vettek a történelmileg is kimagasló mozzanatban. Az egész nemzet jelen volt, hogy tiltakozzék az alkotmánytiprás ellen és fogadalmat tett a megtámadott alkotmányunkat megvédeni, csupán a labanc politikát folytató szabadelvűek, a dinasztia zsoldos csapata és a martaólc hadat képviselő nemzetközi szocialisták maradtak kívül.

A nemzetgyűlés egyhangu határozatából tűnik ki, hogy egy a nemzet szívvél-lelékkel és zúgó viharával képes mindent maga alá temetni, legyen az párt vagy hadsereg, összes haderejével, copfos vezetőivel, mert velünk született isteni jogok, melyért e nemzet sikra szállt.

A nemzetgyűlés méltóságteljes nyugodtsággal hozta meg határozatát, melynek első pontjában szolidaritást vállal a többség vezérferfiaival, kik szeptember 23-án Bécsbe hívtak és oly csufosan fogadtattak, kik pedig a nemzetet képviselik.

Második pont kimutatja: a vezéreket nem azért hívták Bécsbe, hogy a kormányzat átvételével ott megkínálják, hanem, hogy lehetetlenné tegyék a kormányrajutást. Felelőssé teszi ezért a rossz tanácsadókat.

A harmadik határozat tiltakozás az országgyűlés alkotmányellenes és indokolatlan gyakori elnapolása ellen. A koronának megadja a módot a kibontakozás lehetőségére, de ép ezért megköveteli a közvetlen érintkezést és a rossz tanácsadók mellőzését.

A határozat az ő komolyságával a benne hangoztatott elvek szilárdságánál fogva hű kifejezése korunk értelmiségének jellemének, szellemi és erkölcsi fejlettségének.

Tett és tudás jellemzi a vezérferfiak javaslatát, tett és tudás, mely minden létnek, minden haladásnak egyedüli forrása.

Tett és tudás, mellyel győzhét nemzetünk. Tenni és tudni kell, hogy megvethessük egy jobb jövő alapját és betemetessük a hatalmi önzésnek, a gyáva kishitűségnek tátongó mélységét, mely eddig elválasztott egymástól és végcélunktól, hazánk függetlenségének megvalósításától.

Önzetlen tetterő, józan értelem vezéreink sajátja és a szövetkezett ellenzék politikájának alapja. Mely diadalra fog jutni, hivatva lesz az országnak nagyját, apraját egy táborba gyűjteni, hogy megvédjük hazánk alkotmányát, országunk épségét, királyunk tekintélyét, melyet rossz tanácsadói oly egyesült erővel törekednek aláásni.

Tettel tanítani, tudásra vezetni Magyarországot népét; a vezérferfiak ezt tüzték ki feladatul, mely végül a népek egyesítését eredményezi. Ekkor nemzet és király „viribus unitis“ dolgozik a nép boldogításán és a nemzeti dinasztia erősítésén.

A politikai helyzetről.

Nemzetgyűlés.

Lapunk múlt számában ismertettük a határozatot, melyet a koalícióhoz tartozó, tehát a nemzet akaratát kifejező képviselők hoztak. Pártok, a melyek régebben egymással szemben állottak, most egy vonalba sorakoztak, a közös ellenséggel megküzdeni, megvédni alkotmá-

nyunk erős falát, melyen rést ütött nem annyira a küllellenség, mint azok, kik hivatva voltak azokat megvédeni.

Egyhangú volt a határozat, melyből erőt merithettek a kishitűek, kik kétségbevonták nemzetünk erejét és kételkedtek szilárd akaratában; bizalom erősíthette a harcost, mert sikert helyez kilátásba a nemzet akaratának egy szívvél-lelékkel való megnyilatkozása; ellenfeleinkbe, nemzetünk haladásának kerékkötőibe pedig a megsemmisítés érzetét keltette.

Kossuth Ferenc, mint elnök előterjesztve a javaslatot, művészi egyszerűséggel mutatta ki, hogy mily nagy erő kezünkben az összetartás, Thaly Kálmán a függetlenségi párt tiszteletbeli elnöke a párt nevében kuruc lelkesedéssel jelenti ki hozzá csatlakozását, Wlassics Gyula a disszidensek nevében elragadó szavakkal ecseteli a nemzet érzületét. Majd a néppárt nevében Simonyi-Semadám Sándor, az újpárt nevében Bánffy Dezső báró jelentik ki hozzájárulásukat. Végül mellette nyilatkoznak még Nagy Ferenc az új disszidensek, Vázsonyi pedig a demokraták nevében.

Valamennyi szónok mély benyomást hagyva a jelenlevők lelkén.

A bécsi tanácssteremben.

Királyságok kétféleképp keletkezhetnek. Vagy úgy, hogy a nép kijelölve maga közül a legbátrabbat, legokosabbat, leggazdagabbat, felkérte vezérnek, fejedelemnek, királynak, átengedve jogaiból annyit, a mennyit jónak látott. Ezek az alkotmányos uralkodók. Így keletkezett a magyar királyság. Vagy pedig keletkeznek úgy, hogy a legmerészebb, legerősebb, legravaszabb a hatalmat kezébe keríti és kijelenti: én vagyok a ti uralkodótok, királyotok. Ezek az abszolút uralkodók. Így jött időnk folyamán létre az osztrák császárság.

Hazánk szerencsétlensége, hogy a népjogokat képviselő király személye egy, az abszolutizmusban felnőtt osztrák császárral és míg a fővárosunk tanácsstermében kioktassák a magyar királyt alkotmányos jogainkról, addig a bécsi Burg tanácsstermében az osztrák császárt rossz tanácsadói arra készítik, hogy miként lehet elköntiskálni a magyar király jogait.

Tisztába vannak avval, hogy a nemzet engedni nem fog, hisz Kossuth Ferenc a vezér csak a napokban jelentette ki „Megalkuvásra csak a becsstelen kész, de a nemzet

részéről illet csak a botorság tetelezhethet föl“. Félre vezetett színtén nem engedi magát, mert a melyekért harcol, a nemzet létérdekének alapföltételei. Merész radikálisnak látszó terveket, minő az általános titkos szavazat, a hitbizományok és földtehermentesítésre vonatkozó reformokat akarnak fölvetni, hogy a nemzeti küzdelemtől eltereljék a figyelmet, a közvéleményt fölzavarják. De a nemzet többsége, lehet mondani az egész nemzet, a koalíciós vezérbizottságot követi, mert mit érnek a jogok, ha nincs azt megvédő alkotmányunk, ha nincs meg az erő azokat a jogokat meg is tartani.

A horvátok.

A horvát-szlavonországi és dalmáciai képviselők Fiumében több napi tanácskozást folytattak, melyen főképp a magyar válság ügyével s a politikai helyzettel foglalkoztak. Lényegében következőket határozták:

Véleményük szerint a magyarországi válságot az a küzdelem idézte elő, a mely Magyarország teljes függetlenségéhez vezet. A horvát képviselők jogosnak tartják ezt a törekvést, már csak azért is, mert minden nemzetnek feltétlen joga, hogy fennállását és jövőjét biztosítsa. A horvátok és magyarok történelmi multjuknál fogva szomszédságukra, nemzeti életük igazi szükségleteire és a kölcsönös védelemre való tekintettel egymásra vannak utalva; kerülni kell mindent, mi a kölcsönös surlódásokra okot szolgáltatna. Ilyen körülmények között köteleességüknek tartják a horvát képviselők, hogy az összes állami jogok és szabadságok megvalósítása érdekében a magyar nemzettel együtt harcoljanak. Ezek a jogok és vívmányok a két nemzet előnyére lesznek és tartós egyetértésnek alapját fogják alkotni. A kölcsönös jólét biztosításához vezető eme cél elérésének első feltétele, hogy Dalmácia Horvát-Szlavonországhoz visszacsatoltassék.

Több reform és részlet kérdés felsorolása után kimondják egy ötagu bizottság megválasztását, a melynek az lesz a feladata, hogy országunk egyéb közös és a lakosság jólétének emeléséhez szükséges kérdések megoldását előkészítse.

Lényeges e határozat hozatalnál az, hogy megszűnik az a vadgyűlölet, melylyel eddig viseltettek minden iránt, a mi magyar. Békejobbot nyújtanak felénk, kikben eddig ellenséget láttak és elfordulnak Ausz-

triától, melynek eddig vak eszköze voltak. Elfordulnak Ausztriától, mely természetesen és közös ellenségünk volt, mely egymás után hajtotta járom alá a nemzetiségeket, egyiket a másik segítségével, példa rá a cseh, lengyel, olasz, holott a magyar népek szabadságának valódi eszményképe lehet.

Örömmel fogadjuk a felénk nyújtott békejobbot, mert bár nem csüggedtünk el eddigi küzdelmünkben, jövőre kétszeres okunk van bizni célunk elérésében, győzelmünk sikerében.

A hét története.

A politikai helyzet nem hogy a kibontakozás reményét nyújthatná, hanem mind bonyolultabb lesz. A koalíció követeléseiből, melyeknek megadását a király kereken megtagadta, nem enged, nem is engedhet. Nem riasztja vissza semmiféle kényszereszközzel való fenyegetés, sem az utca tüntetése, sem Lueger bécsi polgármester kirohanása, amelylyel ismét egyszer nekitámadt hazánknak. Kezd a válság immár kinossá lenni. Egyetlenegy momentuma kelt kellems hatást, ez a horvát testvérek kijelentése, mely szerint rokonszenvéket és résztvételüket nyilvánították a magyar aspirációk megvalósítása tekintetében.

Odaát a Lajtán túl sincs egészen rendben a reixrát szénája. Napról napra a legturbulensebb jelenetek játszódnak ott le s úgy látszik, hogy Gautsch miniszterelnök alig lesz képes a nagy nehezen összetákolta tanácskozási rendet huzamosabban fenntartatni.

A reixráti viharoknak főokát az Ausztriában naponta ismétlődő véres tüntetések képezik. Prágában a németek kapnak hajba, a csehekkel, de az ott történt demonstráció kismiska azokhoz az utcai jelenetekhez képest, melyeknek színhelye a morva főváros. Rendőrség, katonaság dacára

Brünnben nem tudják lelohasztani az izzó kedélyeket, melyeket a cseh-német nemzetiségi harc hevít. Egy-egy ilyen utcai csata után sok százán véresen hagyják el az ütközet színhelyét, egyesek pedig élettelenül ott is maradnak, de ez nem riasztja el a felflergült tömegeket, hogy újból megkezdjék mire se jó viaskodásukat. Alighanem az ostromállapotot kell majd kihirdetni, hogy vége szakadjon e garázdálkodásnak.

Lám, a heves vérű, barbároknak hirdetett magyarok mégis csak méltóbban adnak kifejezést nemzeti érzelmeiknek. A fővárosban betiltották a koalíciós vezérek tiszteletére tervezett fáklyásmenetet; a magyarok hazafias érületük tolmácsolására a kegyelet, tanusításához folyamodtak s olyan ünnepet rendeztek az aradi vértanúk emlékeztetére október hatodikán, mely egyúttal bizonyosságot tesz arról, hogy a magyar hazafiságot elnyomni nem lehet. Hazánk függetlenségeért minden pillanatban szívvel-vérrel áldozni készek vagyunk.

Székesfehérvár lakosságát izgatottságban tartja egy véres eset, melynek hőse Lubrzycki János uhlánus őrmester. Az őrmester Dimitrievics Domján uhlánust azért, mert vonakodott a parancsot azonnal teljesíteni, hátulról leszurta, úgy hogy az menten szörnyet halt. Az őrmestert természetesen fogságba vetették.

Ennél még szenzációsabb gyilkosság történt a niorti (Franciaország) orfeumában, hol Thomas René hadnagy szerelemföltésből egy páholyban agyonlőtte kedvesét, Faivre Róza énekesnőt. A gyilkosság után nem lehetett közeledni a hadnaghoz, mert mindenkit lelövélssel fenyegetett és csak papot akart magához engedni. Az előhívott papnak egy órai rábeszélés után végre sikerült őt arra bírni, hogy megadja magát a rendőrségnek.

A gyilkosságok krónikájában érdekes esetet képez az olyan, mely a gyilkos felmentésével végződik,

mint az a héten is történt. A budapesti esküdtsek ugyanis felmentette Drahos István tizenhatéves fiút azért, mert az anyja szeretőjét, kiről ki tudódott, hogy vele és testvéreivel a legkegyetlenebbül bánt, agyonlőtte. Az esküdti intézmény becsületére ezzel újból beigazolódt, hogy vannak bűnesetek, melyeket felülhelyezkedve és túltéve magát a törvény rideg betűjén, magasabb etikai szempontból kell megítélni.

Az amerikai yankeek, kikről annyi mindenfélét tudnak írni az újságok, be akarják bizonyítani, hogy leleményes vállalkozási szellemük páratlan, s azért mostanában azt eszelték ki, hogy uszókiallítást rendeznek. Kiindulva ugyanis abból az elvből, hogy ha Mahomed nem megy a hegyhez, a hogy megy Mahomedhez, nem várják a kiállítási látogatókat, hanem egyszerűen a nyakukra küldik kiállításukat. A jövő év januárjában ugyanis Amerikából utnak indul egy gőzhajó, amely amerikai árukkal körül fogja utazni a világot, az amerikai kereskedelem fejlesztése céljából. Minden kikötőben több napig fog tartózkodni, hogy az érdeklődőknek alkalmuk legyen megtekinteni az eredeti kiállítást, mely 15 hónapig fog tartani

JEGYZETEK.

Hogy butítják a népet? Több székelly gazdától hallottunk panaszt, hogy egyes — vezetésre hivatott — urak, a helyett, hogy olvasásra, ismeretszerzésre buzdítanak a népet, inkább elzárják attól. Olyanokról is hallottuk ezen butításra vezető vandálist, akik sok éven keresztül teljesen érdemetlenül olvasgattak. Elcsodálkoztunk az illetők melegségén, mellyel a jóra törekvő embereket készakarva — a korcs-mák erkölcsrontó, egészséget pusztító fertőjébe kergetik. Holott a népnek való olvassmányokkal a bizonyos elmaradás, lebutulás, emberhez nem

méltó állapotokból könnyű szerrel kiragadhatnák. Ha a népnél az olvasás iránt a legkisebb érdeklődés is mutatkozik, ne akadályozzák meg, hanem fejlesszék azt az arra hivatott vezérferfiak, mert azzal saját működésüket könnyítik meg. Inkább lehet kormányozni egy mivelt falut, mint 5—6 tudatlan, folyton bizalmatlankodó embert. Nem ohajtjuk ezuttal megnevezni ama hazafiatlan egyéneket, akiknek elítélésre méltó viselkedésükről tudomással bírunk. Időt engedünk a javulásra. Azonban ha tovább is folytatják bűnös manipulációjukat, teljes kimélettenséggel rántjuk le a leplet szégyenletes cselekedeteikről.

Olcsó cukor, drága hus. Az oszt-rák cukorfinomítók már október elseje óta az általuk fizetendő surtaxe-ot visszatérítik. Erre a magyar cukorgyárosok is megindultak. Budapesten e hó 3-án tartott értekezletükön azonnali érvénnyel a *cukor árát métermázsánként 2 és fél koronával leszállították* s ezáltal a mágyar gyártmány olcsóbb lett, mint az ausztriai. Fényes tanulság ez nekünk városunkban is arra, hogy az aránytalanul felemelkedett husárakat, miképen tegyük olcsóvá. Véletlenül abban a helyzetben vagyunk, hogy egy csapással segíthetünk a dolgon. A városi tanács tegyen sürgős előterjesztést a képviselőtestület elébe, a mely szerint a *farcádi lakosoknak engedtelessék meg, hogy hetenként kétháromszor: ne csak sertéshúst, hanem marha- és borjúhúst is hozhassanak piacunkra.* Meg vagyunk győződve, hogy ez a kura használni fog mézsárosainknak s rövid idő alatt ők is követni fogják a magyar cukorgyárosok példáját. További halogatásnak helye nem lehet, mert a város közönsége immár megelégtelte az alaptalanul oly magasra emelt horribilis husárakat. Ha tehát a városi tanácsnak előbbre való az egész

A „SZÉKELY-UDVARHELY” TÁRCÁJA.

Egy fiatal író utolsó levele.

A „Székely-Udvarhely” eredeti tárcája.

Szeretett bátyám! Nincs hervatagabb virág, mint az ember! Ifju szépségében áll előttem egy lény, kinek tiszta homlokán a nemes szellem félreismerhetlen bája tündököl, lángoló szemeiből a fenkölt lélek, az erények összege ragyog feléd. Keble hön érez mindenért, mi szép és dicső; embertársai és családjának köre egy erős oszlopot bir benne. Az ily nemes lény hosszú élete mennyi áldást és boldogságot volna képes árasztani! Utját, hol elhalad, csak öröm jelöli. És az ily lény sem kivétel az enyészet örök törvénye alól, az ilyet is kimélettlenül ragadja birodalmába. Ha egy ily viruló ifjut erejében és szépségében látsz, messze távozik tőled az enyészet és a halálra való bus gondolat. És nézd! Kit tegnap oly szépnek, gazdagon a jövő szép reményeivel láttál, ma halva fekszik előttem a gyászos ravatalon. A lángoló szemek fényét kioltá a halál jégujja, lehervasztá zord lehelete arcrózsáit s ő némán, megsemmisülten pihen, nem melegíti fel még tegnap oly hön érző szívét kedveseinek hívó szava, nem égő könnyei, fájdalmas sóhajai. Borzasztó ez a némaság! Az ily némaság megöli a szívet. Ha tehát az ily viruló, sok reményre jogosító élet ily gyorsan elhervad, oly szép tehetőség száll vele a sötét, hideg, némasírba, mennyivel könnyebben tör le

a zord szellem hideg keze az ily hervadó élet virágát, mint az enyém? Mily gyorsan metszi el hajszálon függő életmet? Hogy bucsuzatlanul ne távozzam tőled egyetlen bátyám, míg bírom kedves tollamat, egy hattyudalt röptek hozzád, melyet évek multával is — kérlek — olvass át és gondold korán sirba hanyatlott hugodra. Évek múlva! Ugy nézek én a sok évekre, mint gyermek a magas toronyra: elérhetlennek tekintem. Évek múlva! Te már önálló, boldog férfi léssz, szeretett nő boldog férje, kedves gyermekek atyja és — lehet — nevezetesen, de bizonyára tisztelt férfit. Hogy ugy legyen, kérem a jó Istent! Erre kéri őt vég-sóhajom: Legyenek boldogok kedves ithagyottaim! Ne sirassák nagyon kora haláloamat, hisz így volt megírva a sors könyvében. Csak egy megszentelt gondolat, egy szeretetteljes visszaemlékezés az elhunytak, de a mely ne keserítse az élők örömeit, ez minden, amit részemre tölled és családunk többi tagjaitól kérek. Néhány év multán mohos sirom felett ingó virágoknak az esti szellő hoz hirt felőled s csendben pihenő poromnak regél a te boldogságodról. És én oly örömet hallgatom regéjét, átálmodom minden szavát és a sötét sirt megvilágítják a kedves képek. Én nem rettegek a haláltól! Gondold meg édes bátyám s mond el jó anyáknak és atyáknak is ezt: mily sok bú, szenvedés és küzdelemtől ment meg a halál? Mennyi szenvedés ellen védpaizs az a keskeny

hant, melyen a szelid virágok illatát terjeszti szét az enyélő Zephír? Tudja majd a kis csalogány, tudják a kedves virágok és az enyhe szellő, mennyire szerette a lent nyugvó ifju leány öket, mi örömet ábrándozott róluk és ők majd felkeresik siromat. A kis csalogány édes bus dalát zokogja s eldalolja nem teljesült vágyaimat, tündér reményeim s csalódásaimat. A virágok szépen virulnak s illatoznak és az anyatermészet keze ápolja őket gondosan. A szellő pedig majd regél nekem sokat a lét boldogságáról és én így nagyon édesen fogok ott lent álmodni. Ez a viharos Ocean: az élet, háborogva hánytá-vetette volna élttem piciny, gyenge sajkáját és sok évi hányatás után, a csalódások kemény sziklaiba ütődve számtalanszor, a zordon valóörvényei felett kővályogva, az albarátok és rosszakarók ördögei kárörvendő vigyorgásától körülvéve, a szenvedések és bánat tomboló viharaitól körülhúzóva, tán egy hű baráti kéz, egy hön szerető szív nélkül végre kifáradtan az egyenetlen harc által elértem volna a biztos révhez, a csendes kikötőhöz: a sirhoz, melybe így sok édes álmoktól kísérve, talán boldogabban fogok álmodni. Oh édeseim, ne hívjatok engem vissza az élet tövises labirintjai közé. Ne hívjatok panaszszavakkal, mert nem vagyok én szánandó! Oly kevés örömrózsza és sok tövis lett volna részem e földi életben s ha nyújtott volna sorsom néha egy rózsát, a tövis mélyen felszaggatta volna szíve-

met és így a rózsát is fájó, vérző szívén viselhette volna. Jól nyugszik az eltemetkezett! Szélvész és zaj nem hatnak a siron keresztül. És én fájó mosolygal ugyan, mert töletek fáj a vállás, de szelid nyugalommal bucsuzom az élettől, mely nekem eddig örömet nyújtott eleget, igaz, hogy néhány mély fájdalmat is, mely szívemet talán sietteté eldobogni a végsőt. Nevetséges lenne haláloamat nagyon szánni, hisz a sok lánglelkű férfi, ki nemzetének büszkesége volt, a sok nemes szívű lények, mind-mind ott fekszenek az enyészet honában, kiknek pedig hosszú élete dicsőséget vala hozandó hazájára. Minek siratni tehát egy igénytelen leány halálát? Ki veszít? Mit veszít ő maga ez élettel? Sem ő, sem más nem veszít s így halála egy szép virág hervadásánál több bánatot, hosszab szánakozást nem érdemel. Virág egy hölgy, szép, illatos, hanem az, hogy becse nincs, letépi egy férfi, keblére tüzi és forró keblén gyors hervadásnak, lassu halálnak indul. A szép virágot, ki elhervasztá keblén, szánakozás nélkül dobja el, vagy ha kedves emlékek fűződik hozzá: könyvébe zárja. A viruló rózsát pedig, ha a vihar letöri, a kertész még meg is könnyezi. Melyik virágnak sorsa szebb?

Tudod-e édes bátyám, mit sajnálok én mégis legjobban? Mert lelkemben erőket érzek szenderegni, melyek évek multával kifejlendők valának, szép gondolatok forrnak fejemben, melyeknek alakot adni gyengeségem miatt nem bírok. Egy szik-

polgárság érdeke a mézásokok delgetésénél, akkor azonnal intézkedik . . .

KÜLÖNFÉLÉK.

— **Áthelyezés és kinevezés.** A magyar honvédelmi minisztérium ügyvezetője Forgách Elemér m. kir. csendőrhadnagyot, a helybeli csendőrség szakasparancsnokát, hasonló minőségben áthelyezte Kálcsára, helyébe pedig dési báró Diószeghy Tibor hadapród tisztihelyettest szakasparancsnoknak nevezte ki városunkba.

— **A főgimn. ifjúság ünnepélye.** A helybeli róm. kath. főgimnázium Baróthi Szabó Dávid önképző-köre sem feledkezett meg az aradi tizenhárom nagy mártír emlékééről. A maga szerény körében lélekemelő ünnepélyt tartott október 6-án. Alkalmi beszédet Boga Alajos VIII. o. t., a kör elnöke mondott. Ezután Orbán Domokos VII. o. t. id. Ábrányi Kornél Október 6. című szép költeményét szavalta el. Kolumbán Károly VIII. o. t. pedig felolvasott, melyet Szekeres János VIII. o. t. szavalata követett. Előadván „A vén cigány”-t. Végül Soó Gáspár igazgató szólt a lelkesült ifjúsághoz. Atyai gondossággal intvén őket, hogy a törhetetlen hazafiságból kifolyó nagy példákön való lelkesedésük állandó maradjon. Kötelességüknek lelkiismeretes elvégzésével edzők meg magukat, hogy ha majd a haza tőlük is áldozatot kér, magyar honfiakhoz méltóan állhassák meg helyüket mindenütt. Az ünnepélyen jelen volt a tanári kar is.

— **Október hatodikát** a ref. kollegiumban d. e. 10 órakor ünnepelték meg a közönség nem valami nagy érdeklődése mellett. A himnusz elénekzése után Szabó Árpád r. tanár mondott tanulságos alkalmi beszédet, ezt követte Erődi „Gondolatok őseinkre” c. darabjának szabatos előadása az ifjúsági énekkar

által. Végül Lányi Andor VIII. o. t. Várady Antal „Tizenhárom” c. remek alkalmi költeményét adta elő helyes felfogásról tanuskodó értelmességgel, érzéssel, mire a Szózat elhangzása után a jól sikerült iskolai ünnepély 11 órakor véget ért.

— **Siculicidium.** Ez a szó nagybetűkkel írva (SICULICIDIUM), azt jelenti: 1764 . . . Ennek szomorú emlékeztető ünnepi ma a székely nemzet Csikmadéfalván, hol a kegyelet diszes emléket avat fel a magyar vértanúk hónapjának 8-ik napján. Emlékezzünk mindnyájan a borzalmas évszámra, melyben Bukov osztrák tábornok, a székelyek hóhéra, vadállatias munkáját végezte. Ne feledjük, hogy a szabad székely nemzet szentesített jogainak, kiváltságainak elkobzásáért idegen nyelvű, idegen gondolkodású, fekete-sárga zászlóval éktelenkedő, lelketlen osztrák pribékek masiroztak be a székely székekbe és itt a királyok által megpecsételt törvényeink ellenére, a bécsi kamarilla parancsára kardéle hányták az ellenállásra készülődő férfiakat, hóhér módjára gyilkolták a védtelen nőket és a jajveszékelt ártatlan gyermekeket. Bujdosó lett a székely vérről szerzett földén. Hóiban, fagyban, jégben, zivatarban ott kóborogott a falujából kivert székelység a zimankós hegyek között, a hóval borított mezőkön és erdők sűrűjében, s a kiket az osztrák cselekedés vása el nem némitott, azt örökre csendessé tette a vérfigyasztó hideg, vagy a bőséges prédára leső erdei vad. Ez volt 1764 . . . Mintha az a félelmetes mult a jelenben is visszhangra találna. Különös sejtelmek lopóznak szívünkbe. A férj, ha utra kél, hosszasan csókolja meg hitvesét, aki viszont titokban azért imádkozik, hogy erős legyen szíve, ha a haza elhívja a család főtartóját. Az egyház szolgálja a szegény haza egén tornyosuló fellegek eloszlásáért imádkozik, de lelkében szent fogadalmat tesz, hogy ha egy

kívánja a haza sorsa, ő is ott lesz mint Branyiszkonál, Isaszegnél, avagy éppen Madéfalvánál elődei: karddal és kereszttel védve és áldva a hazát! Mert vagy éljünk becsülettel ezen a földön, őseink földén, vagy essünk el egy szálíg a haza s az alkotmány védelmében . . .

— **Az iparfelügyelet** és kazánvizsgálat decentralizálása folytán, f. évi november 1-től új beosztás lép életbe. Vármegyénk területét a marosvásárhelyi kerületből kikapcsolták és a Segesvár székhellyel rendszerezített iparfelügyelőséghez lesz beosztva. Sajnálattal vesszük ezt a helytelen beosztást annál is inkább, mert sokszor hangsúlyoztuk, hogy Udvarhelyvármegye a Székelyföld természetes központja és az ilyen több vármegyére kiterjedő működési területek felosztásánál feltétlenül figyelembe kellene venni. De úgy látszik, az ilyen beosztásokat mindig olyan egyének referálják a minisztériumokban, akik a Székelyföld földrajzi fekvéséről — sajnos — halvány sejtélemmel sem bírnak.

— **Anyakönyvi kinevezés.** A belügyminiszteri ügyvezető Bálint Mihály erkei anyakönyvest állásától felmentette és helyébe Gunesch Frigyes volt jegyzőt teljes hatáskörrel állami anyakönyvvezetőnek kinevezte.

— **A székelyudvarhelyi tisztviselői kör** csütörtökön este Embery Árpád főgimn. tanár elnöklése alatt választmányi ülést tartott. A keblügyek megbeszélése után, felmerült azon eszme, hogy a kör közelebbről egy nagyobb élvezetet nyújtó estélyt rendezzen. Erre nézve ma (vasárnap) este az elnök vezetésével további tárgyalás lesz a kör helyiségében.

— **Vármegyei pótladók.** A f. hó 18-án megtartandó közgyűlés elé a vármegyei tisztviselők nyugdíj-alapjára 1.5 százalék és a megyeház építési-alapra 3 százalék megyei pótladónak az 1906. évben leendő kivetése, illetve behajtásának enge-

délyezése iránt előterjesztést tesznek. Erről az alispán e hó 2-ről keltezve 7130—905. alisp. sz. alatt értesítette a törvényhatósági bizottság tagjait.

— **Hatósági hus-székek.** Budapesten tudvalevőleg felállították a hatósági hus-székeket, hol nemcsak marha- és sertéshúst, hanem lóhúst is mérnek. Vasárnaptól kedden estig 20 lónak a husát mérték ki. A pecsenye- és levesthuson kívül eladtak 6970 drb tormászvirslit, 4635 drb szafaládét, 115 klgr. koszorukolbászt, 69 klgr. párisit, 57 klgr. szalámit, 23 klgr. májaskolbászt, 183 klgr. szárazkolbászt, 1365 klgr. húst, 48 klgr. levesnek való csontot, 64 klgr. májat, vesét, lépet stb.

— **Hidak építése vármegyénkben.** A székelykeresztur—erkei vicinális uton a Köhidárok, Eresztevény-patak; valamint az alsóboldogasszonyfalva—fiatfalvi vicinális uton a Templomárok hídja újraépítésére 1862 K 33 fillérrel folyó hó 21-ikén d. e. 10 órára, a székelykereszturi szolgabírói hivatalban megtartandó zárt ajánlati versenytárgyalás van hirdetve. Bántpénz 10 százalék.

— **Egy véka buza** — természetesen „szákkal együtt” — még szeptember hó 26-án Székelyudvarhelyt, a piacterületen maradt. A rendőrség most keresi a gazdáját s ha e hó 31-ikéig nem jelentkeznek, nyílt árverésen a búzát eladják.

— **Székely cselédek jutalmazása.** A budapesti „Székely Egyesület” az Ács Károly alapítvány kamataiból hat 40—40 koronás jutalomdíjat tűzött ki 4 férfi és 2 oly székely születésű nőcseléd részére, akik legkedvesebb öt év óta állandóan Udvarhelyvármegye területén egy munka-adónál szolgálnak s szorgalmukat, becsületességüket és hűségüket hivatalos bizonyítvánnyal igazolják. Ezen jutalomdíj elnyerésére igényt tartó székely cselédek pályázati kérésüket a szolgálati hely és idő kimutatása mellett, a községi

rát látok ott csillogni, mely ápolva, szorgalom és kitartással, talán egykor kedvesen melegítő lánggá fejlődött volna, tehát lelkemet, melyben mindazt tisztán érzem, szeretném valakinek hagyni örökölni. E parányi tehetséget párosítva saját lelke szép gondolataival, hadd létesítene valaki mindazt, mit én magammal együtt a sirba vittem. Ez nem lehet, hát félre tölem gondolat!

Lásd édes bátyám, nekem sok fáradság és küzdelem árán jutott megismerni saját tehetségemet, melyet csak kisebbités, csúszlás, de buzdítás nem fogadott. Egyedül állani pedig erősnek is nehéz, hát fiatal leánynak, ki kezdene s nem tudja hogy? érez s nem tudja miként adjon hangot annak? Lelkében oly ösztönt érez, mely hívja a magasba és a jó-akarók lerántják kíméletlen kezekkel a porba. Hadd legyen ő a porba mászó férgekkel együtt, hisz a szegény leányt nem kell engedni felemelkedni. Ez és sokkal több sem lett volna engem képes elrettenteni, de igen fájó érzéssel töltö szívetem, mely igazán sokat fájt.

Ha egykor gyermekeid lesznek, akkor gyöngédnek igyekezzél kitanulni hajlamukat, tehetségüket és aztán nyujts nekik alkalmat, eszközöket, időt szép tehetségüknek fejlesztésére. Óvd őket a világ égető szelétől, mert az oly gyorsan hervasztja a gyöngéd szív bájos virágait, őli meg örömeit és ez képes nekik borzasztó fájdalmat okozni. Kivált egy leány érzelmei ajátságosak, melyeket csak igen fi-

noman érző, művelt lelkű nők — kik hasonlót átéreztek — képesek felfogni, érteni és a helyes utra, a boldogság útjára vezetni. De ezt a legjobb, legokosabb férfi sem értheti, mert az ő lelki világa: munka és tanulás, a kora zsenge ifjúságától kezdve más. Talán egy költő, ki mélyebb érzéssel, ábrándos kedéllyel van megáldva, igen némileg, de egészen soha. Ne hidd édes bátyám, hogy az ilyen érzelem káros egy leány tisztá lelkében! Lásd én is így voltam felékitve szívem templomában; ott is nyílt az éden világ számtalan gyöngéd virága és az élettől mégis oly keveset kívántam, oly kevés adott volna nekem boldogságot, örömet. Nem mondhatott úgy-e bár senki ábrándozónak? Mélyen rejtettem én lelkem kincseit, mert tudtam, hogy senki sem fogja fel azok értékét; hamis köveknek, nemtelen ércnek nyilvánítják, kinevetnek vele és ez nagyon fájó lett volna. Egy leányt találtam, kivel lelkem hó rokonzenét érezett, az én kedves „Őszi rózsámat”. Ő értette bohó ábrándjaimat, melyek azonban sem magamnak, sem másnak károsak nem valának — sem azzá soha nem lettek volna.

Rá is hálával gondolok végörámig, mert egy tiszta, költői keblű barátot engedett benne ismerni az Ég. E lapokat ha többször átolvasod ne hidd, hogy lázas képzelődés között irtam! Nyugodtan vagyok és szívem kissé csendesül, de az a metsző fájdalom, mely egész melle-

met kinozza és különösen a szívet — nem szűnik.

Néha — kivált éjjel — olyan fojtó lesz a fájás, hogy a reggel elérése kétes. Tehát szabad perceimet felhasználom s írok neked, kivel — ha e sorok kezeidhez mennek — soha sem beszélés többé ez életben, mert csak halálom után jut kezédbe. Olyan jól esik az, veled kibeszélnem magamat, elmondani sokat, mit eddig nem volt időm, vagy alkalmam megmondani. Hosszas vagyok, de hisz hangomat úgy sem hallod ezután, egy betűt nem látsz tőlem ujjolag leírva s így tudom, örömet látod e leirt lapokat. Csúnyán és futólag vannak írva, de csak így vagyok képes kezelni kedves szerzőmagomat. A mit írok, utolsó szóig hidd el egy haldoklónak, az őszinte szeretet mondatja velem s azért nagyon kérlek, olvasd figyelemmel, azon helyeket, melyek nézetteddel ellenkeznek, olvasd át évek múltán, midőn talán egyet értesz velem s akkor érted az egyes helyeket jobban. Ne dobd el bosszusan, ha olyanokat is mondok, melyek most nem tetszők, ne véd az rossz szándéknak.

Te nem is sejtetted azt, mennyire szerettem én azokat, kiket az Isten hozzám közel helyezett. Mutatni úgy, miként éreztem, nem tudtam, de ha oly módomból lett volna, minő nem volt, alkalmam nyílik: akkor tétleg is megmutattam volna. Szerettem az embereket, egyesek iránt — megvalom hibámat — bizalmatlan voltam, de az összesért sok áldozatot tenni

is képes lettem volna. Ismerem jó, nemes szívedet drága bátyám, tudom, hogy te is nagyon szereted családunkat, tehát kérlek, szeresd is őket helyettem, az én részemre szívedben nekik add át, részemre egy kegyeletos emlék, egykét tiszta könny és ez elég, hálás köszönettel leng körül szellemem, csókol meg szellem-ajkam.

Kibeszélem veled jól magamat, mert hosszú utra megyek, honnan visszatérés nincs Évek múltán egyenként követni fogtok, de a viszontlátás mily alakban és hol leendő? Ez ama pont, mely felett vitatkozva, kutatva bölcsseink: vagy egymással vagy magukkal meg hasonlítottak, de biztos eredményre mely tudományu fürkészéseik, sok fáradozásaik sem vezettek.

De végre is, miként lehet valaminek léte és nem léte felett vitatkozni, mit sem egyik, sem másik nem látott? Midőn az Istent keresték a bölcses és sirontuli sorsunkról akartak magoknak és az emberiségnek kielégítő, megnyugtató bizonyosságot szerezni, mond: mire mentek? A kételkedés, semnritudás, meghasoulás, önkicsinységük érzete volt a jutalom, mit fáradozásaik eredményezett. Vagy az Istent, kit bölcs langesze föl nem ér, csak titkon érző lelke óhajtvá sejt, néma megadással tisztelték, elismerék mindent uraló hatalmát és megnyugodtak. Boldogok, ha így nézünk egy nemes lelkű, tisztult nézetű művelt lényt.

és körjegyzők közvetítésével a járási főszolgabírák, városi tanács utján, Udvarhelyvármegye alispánjához folyó évi november 10 ikéig bezárólag adhatják be. (7109—905. alisp. sz.)

— **Módszeres irkák.** Az igen tisztelt iskolafőntartókat és tanító urakat ezúton értesítjük, hogy az udvarhelyvármegyei tanítók „Módszeres Szépirási Irkája” pár hét múlva, de legkésőbb november első felében már kapható lesz. Olyan irkákat bocsátunk a tanítóság rendelkezésére, amilyen — úgy az olcsóságot, mint a kiváló minőséget tekintve — eddig sehol sem volt forgalomban. Épen ezért szíves figyelmüket már most felkérjük ez irkákra, melyeknek bruttó bevételeiből 10 százalék az Udvarhelymegyei Tanítók Otthona javára fordítható. Teljes tisztelettel: Betegh Pál és Társa nyomdai műintézete.

— **Talált kincs.** Özv. Dávid Lajosné helybeli lakos nagy előszere-ttel foglalkozik kincskutatással. Hír szerint már egy alkalommal talált is egy fazék ezüstöt és egyszer a Székely-támad várában egy régi szerkezetű puskát. Régebben pedig a Szarkakő alatt is sokat ásatott, de eredmény nélkül. Legujabban a Bethlen-utcában egy lebontott ház helyén ásat, mert a néphit azt tartja, hogy azon a helyen sok kincset rejt a föld mébe. Két heti ásás után végre pénteken d. e. a napszámos kincseső egy óriási nagy üstöt talált a földben. Lett erre nagy riadalom a Bethlen-utcában. A kíváncsi népek oda tódultak a helyszínére, nem törődve az ördöggel, mely a kincset őrizni szokta — A közfigyelem közepette a kincseső és özv. Dávidné az üst tartalmát kezdék kutatni. Tudvalevő azonban, hogy az ördög nem szereti, ha nagy társaság látja az ő aranyait s így még idejében sikerült neki a kincset elenyésztetni és helyét kövekkel, üvegdarabokkal pótolni az özvegyasszony nagy bosszúságára s a néző közönség még nagyobb derűtségére. Tudósítónk szerint azonban ezzel nincs vége a kutatásnak, mert az erélyes özvegy módot fog találni az ördög kijátszására.

— **Bivalvész.** Városunk bivalállo-mányában a bivalvész szórványosan fellépett és a legelőzárlatot a hatóság elrendelte. Bethlenfalván pedig ugyancsak a bivalvész miatt az udvarzárlat van elrendelve.

— **„Magyar Gyárak és Iparvállalatok Címűtára”** cím alatt Bacskay Miklós Szepesvármegye főszámvevője, m. kir. pénzügyi számvizsgáló nagy szorgalommal és szakértelemmel egybegyűjtött legújabb hivatalos adatok nyomán sajtó alá rendezte és közre adja a magyarországi gyárak és iparvállalatok hiteles cím- és törzskönyvét. Ha meg-gondoljuk, hogy milliókat juttatunk évente külföldnek s főképen Ausztriának oly áru-cikkért, amelyek ma már kiváló minőségben és versenyképes árk mellett a hazai gyárakban is készülnek s hogy ezen sajnálatos állapotnak oka főképen abban rejlik, hogy nemcsak a fogyasztó közönség de kereskedőink; sőt gyárosainak sincsenek kellően tájékozva arról, hogy melyek azon cikkek, amelyekért ma már nem okvetlenül szükséges idegenbe mennünk, csak örömmel kell, hogy üdvözlőljünk minden olyan vállalkozást, amely a magyar közönség ezirányú tájékozását célozza. A címűtár a száraz címanyagon kívül az egyes gyárak és iparvállalatokra vonatkozólag minden olyan adatot közöl, amelynek tudása az üzleti érintkezésben hasznos, sőt nélkülözhetetlen s olyan körültekintő gondossággal készült és a címek oly nagy tömegét foglalja magában, hogy gazdasági feltámadá-unak küszöbén biztos fegyver lesz a hazai

piacot meghódítani törekvő minden élelmes, vállalkozó szellemű és felvilágosodott magyar gyáros és nagyiparos kezében, de megbecsülhetetlen szolgálatot fog tenni a hazai beszerzési forrásokat kutató magyar kereskedő, iparos és nagyközönségnek is. Fentiekre való tekintettel szerző birodalom-mal fordul az érdekelt körökhöz és kéri, hogy a nyomtatandó példányszámok megá-lapithatása céljából a címűtára vonatkozó rendelkezéseiket egy levelezőlapon már most szíveskedjenek megtenni, mivel fölös számú példányok nem fognak nyomtatni. — A címűtár egy példányának ára 20 korona s megrendelhető a szerzőnél Bacskay Miklós p. ü. számvizsgálónál Lőcsén (Szepesm.) vagy a „Székely-Udvarhely” könyvkereskedésében (Betegh Pál és Társa) Székelyud-varhelyt.

— **A new-yorki pincérek.** Szomorúak néhány nap óta New-York város pincérei. A múlt héten lépett életbe a borralalót eltörölő törvény. A törvény egyenesen megtiltja az eddig oly népszerű borralalót minden szakmában. Kiszámították, hogy magában New-Yorkban évente 50 millió dollárt osztogattak ki borralalókban.

— **A tanító urak figyelmébe.** Utasítás a községi iskolaszékek, valamint a községi elemi népiskolák tanítói, illetve igazgató-tanítói részére. Ára 1 K 20 f. Tanterv és Utasítás az elemi népiskola számára. Ára 3 K 50 f. Kapható és megrendelhető Betegh Pál és Tsa könyv- és tanszerkereskedésében Székelyud-varhelyt.

IPAR ÉS KERESKEDELEM.

Iparvédelem A Beniczky Lajos elnöklete alatt álló „Magyar Védő Egyesület”, mely a honi ipar pártolásának társadalmi uton való művelésére alakult, most adta ki hivatalos közlönyének, az „Iparvédelem” című kéthetenként megjelenő folyóiratnak második számát.

A második szám első cikke az iparpártolás eszméjének fokozatos terjedéséről számol be; ezt egy verseci tagnak lelkes felhívása követi, melyben ez a társadalmat, hatóságokat és magánosokat a honi ipar támogatására buzdítja. Majd a most lefolyt szabadkai ipartestületi kongresszusnak a honi ipar pártolása érdekében kifejtett tevékenységéről olvasunk érdekes ismertetést, a mit a tisztességtelen verseny egyes markáns eseteinek felsorolása követ.

A hivatalos rész az egyesületnek az összes hazai ipartestületekhez a csatlakozás iránt intézett felhívását, továbbá az egyesületnek a hazai papir- és tanszer-ipar pártolása érdekében kifejtett akcióját ismerteti. Az e rovatban foglalt jegyzőkönyvből értesülünk, hogy az egyesület már megalakította női, mezőgazdasági, ipari, kereskedelmi és társadalmi szakosztályait és megindította a vidéki osztályok szervezését.

Érdekes az egyesület igazgatóságának az a határozata is, hogy „Iparvédelem” című lapjába csak honi ipartermékek és az ezekkel kereskedő cégek hirdetéseit veszik fel. A lap végén foglalt névsor szerint a tagok száma a nyáron át is szépen szaporodott. A tagok száma jelenleg mintegy 1200.

TÖRVÉNYKEZÉS.

Orosz igazságszolgáltatás. Egy orosz kis városkában történt, hogy egy parasztember a vásárra vitt egy marhabőrt. Csakhamar akadt rá vevő,

megalkudtak harmadfél rubelben. A vevőnél azonban nem volt pénz, megkérte hát a parasztot, hogy várjon, amíg hazaszalad. Aztán elsielt, de amig távol járt, egy másik ember megalkudott a bőrre és három rubelért meg is vette. Már épen el akarta vinni, amidőn lihegve megjött az első vevő és mehozta a pénzt. A dologból nagy kavargás támadt. Egyik sem akarta engedni a jussát és így bíró elé került az ügy.

A bíró az egyik vevőhöz:

- Te alkudtál meg először a bőrre?
- Igenis, atyuskám!
- Mennyiért?
- Harmadfél rubelért
- Hol a pénz?
- Itt van!
- Tedd oda az asztalra!

Aztán a bíró a második vevőhöz fordult:

- Kifizetted a bőrt?
- Igenis, atyuskám!
- Mit adtál érte?
- Három rubelt.
- Hol a bőr?
- Odahaza.
- Hozd el!

A vevő elhozza a bőrt és a bíró parancsára leteszi a harmadfél rubel mellé az asztalra.

Ezután a parasztemberhez szól:

- Megkaptad a három rubelt?
- Igenis, atyuskám!
- Hol van a pénz?
- Itt van a kezemben.
- Tedd oda a többi mellé az asztalra!

Mikor ez is megtörtént, a bíró kihirdeti az ítéletet, amely szerint mind a három pörösködőt elítéli.

Indokok: Az első vevőt azért, mert pénz nélkül alkudozásokba bocsátkozott. A második vevőt, mert a bőrt megvette, a parasztot pedig azért, mert alkudozásba bocsátkozott olyas valakivel, a kinek nincs pénze.

Ezután a bíró úgy a két vevőt, mint a parasztot rövid uton kido-batta és úgy a pénzt, valamint a bőrt megtartotta.

BAROMFITENYÉSZTÉS.

Tenyész baromfivásár. Az arad-megyei gazdasági egyesület október 27—29-én Aradon vásárral egybekötött országos jellegű tenyész baromfi kiállítást rendez, amelyen az állam is jelentékeny mennyiségű fajbaromfit vásárol kis tenyésztők között való szétosztás végett. A vásár bejelentési határideje október 12-ik napja.

CSARNOK.

Meddig?

Magyar nemzet, édes hazám,
Megaláztak téged,
Nem volt elég mindmaiglan
Ezer szenvedésed.
Megaláztak, szégyenszemre,
Világ hallatára, —
Türelmednek, magyar nemzet,
Meddig lesz határa?

Bécs, e hitvány osztrák fészek
Tör az életedre.
De mi védni készen állunk
Tüzzel, lelkesedve!
Nyelvünk, jogunk letiporva
Már csak egy van hátra:
Türelmednek magyar nemzet
Meddig van határa?

Lángoljon a szív, a lélek
Szabadság tüzeiben,
A gyávaság, honárulás
Senkihez ne érjen!
Vigye hírül a szellő is
Széles e világra:
Türelmednek, magyar nemzet
Meddig van határa?

Mert ha egyszer vége szakad
Majd a türelmednek,
Nem tudjuk, csak érezzük, hogy
Még egyszer üzennek:
„Mindnyájunknak el kell menni”
S csatasorba állva:
Türelmednek édes hazám,
Nem lesz már határa!

MAGYAR ELEMÉR.

KÖZGAZDASÁG.

Székelymentési akció.

XI.

Hogy a gazdák kezén levő kisebb-nagyobb terjedelmű föld-birtokból a gazdálkodás javításával a mostaninál fokozottabb jövedelem volna nyerhető, a fölött szinte fölösleges vitatkozni. Példák bőven igazolják ezt. Az okos gazdálkodás fogásainak elsajátítására igen alkalomszerűeknek mutatkoznak a községi gazdasági egyesületek vagy gazdakörök.

Ilyen egyesület a Székelyföld területén ezidő szerint mintegy 100 van életbe léptetve. A székelyföldi miniszteri kirendeltség buzgólkodása folytán ezek száma meglehetősen gyorsan szaporodik. Hatásuk már eddig is jelentkezik — ahol vannak, akik élénk tevékenységben tartásuk az önművelődésnek ez ágát.

A Sepsiszentgyörgyön tartott székely kongresszusi gyűlés titkári jelentésében egy részlet sajnálattal emlékezik meg azon tünetről, hogy több vidéki Székely Társaság lelkesedésének fellobogott lángja nagyon alá kezdett hanyatlani az utóbbi pár évben s alig adnak életjelt magukról. Ennek oka nem annyira a lelkesedés elmúlásában, hanem a gazdakörök szaporodásában keresendő. A Székely Társaságok tagjai a községek előkelő polgáraiból kerültek ki, vagyis a községek lakóinak egy picinyke része fáradozott e hazaias téren s inkább felfedező, bejelentő, kérelmező, hangulat-keltő munkát végzett. A hol gazdakör alakult, ennek tagjaivá lettek az eddigi Székely Társaság tagjai is. De beiratkoztak a kisebb és nagyobb birtokosok, előjárók, tanítók, kereskedők, vagyis egyesültek a községeknek mindazon polgárai, kik a székely mentési akciót írták zászlójukra s ezek között foglaltak helyet azon polgárok is, kik mentésre szorultak. Ilyen módon egyesülve lévén a köz-ség népe, a Székely Társaságok által folytatott eddigi törekvés új, szélesebb alapra állíttatván, más címen folytatódik a nemes munka és pedig egyben gyakorlati irányban is. A Székely Társaságokat azonban kár volna felosztatni, szükség van azok

működésére is. A kisgazdák stb. személyesen mutathatják itt be sebeiket. A közvetlenül érdekeltek s vezetők együtt lévén, nagyon helyes mentési eszmék kerülnek napirendre, miknek megvalósításához azonnal hozzá is láthatnak.

E gazdakörök kebelében is azonban a vezetőknek, ha teljes sikert akarnak elérni, számot kell vetniük a székely nép gondolkodásával, természetével, különben hamar lehülne a közlekedés melegsége. Főleg a mentésre utalt gazdák közvetlen tevékenységének kívánatos részt juttatni.

A ditrói gazdasági egyesület pl. megakarván honosítani a takarmányrépa termelést, mesterséges takarmány felkarolását s jobb fajta fűnövények behozatalát, több rendbéli magvat hozatott. Először kipróbálta ezeket az egyesület tisztviselőisége s amely növény érdemesnek bizonyult a termelésre, annak magvaiból a vállalkozó tagoknak vetésre osztott ki adagokat, kapcsolatosan megismertetvén, hogyan járjanak el vetésnél, földmégmunkálásánál stb. s a trágya levének s viznek stb. felhasználásánál. E célra külön kisebb területek szakítottak ki a gazdákkal, felügyelték nyáron át is a gondozást, szükség szerint adva az utasítást. S midőn ősszel az erdmény számbavétele, az illető vállalkozóknak kötelessége volt előadást tartani eljárásuk mikéntjéről. Mivel e szerint a gazdák látszólag mintegy egymást oktatták ki a gyakorlati siker tanubizonyosságai mellett, az ismeretek terjedése meglepő szépen és gyorsan haladt a tagok között s a siker több-több gazdát terített a helyesebb utra.

Egy földrészlet, mely mint kaszáló évi 8 koronát jövedelmezett, közcélra a talajt felszaggattattuk, fővenynyel stb. vegyítve s téli fagy által megporhanyittatva, bevettettük lucernával időnként, míg trágyalevet kapván, azóta jövedelme 80—100 koronáig emelkedett. Az ilyen közszemlélet előtt, nyilvánosan álló bizonyítokok ha-

talmasan lökik előre a tagok önképését.

A gazdakörök alakítását gyakorlati alapon legmelegebben ajánljuk a székely községek figyelmébe. Egy kevés ügyszeregettel megérhető nemsokára, hogy a hány székely község van, annyi gazdakört fog képezni. E székely községi gazdakörök azután közös tisztviselők által egymással összeköttetésbe hozva: az egész Székelyföld egy érdektüületet fog alkotni s a testület szavának is meglesz sulya bármely irányban. Működésének eredménye az anyagi jólét emelkedésében fog nyilvánulni. Alakítsunk minden községben gazdakört! Itt fog fölépülni az évi jövedelem emelkedésének egyik igen fontos eszköze.

(Gyergyóditró.)

Józsa Sándor.

Politikai felelős szerkesztő:

Dr. Hinlédér Fels Ákos.

Társ-szerkesztő és laptulajdonos

Betegh Pál

Kiadja: Betegh Pál és Társa újságkiadó intézete.

486—1905. végrh. szám.

ÁRVERÉSI HIRDETMÉNY.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.c. 102 §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a budapesti kereskedelmi királyi járásbírósnak 1905 évi 4568.p. számú végzése követ-keztében Dr. Bender Béla ügyvéd által képviselt M. Cornik Harvesting Maschine Company javára Bartha Andor bardoczi lakos ellen 252 K s jár. erejeig 1905 évi február hó 14-én fogantatott kielégítési végrehajtás útján lefoglalt és 660 K-ra becsült következő ingóságok, u. m.: 5 tehén nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek az oklándi kir. járásbírósnak 1905 évi V. 1315. számú végzése folytán 252 K tőkekövetelés, ennek 1904. évi december hó 31. napjától járó 6% kamatai, 1% váltódíj és eddig összesen 78 K 50 fillérben bíróilag már megállapított költségek erejéig Bardoczon alperesnél leendő eszközlésére 1905 évi október hó 12-ik napjának délelőtt 9 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezenel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.c. 107. és 108 §-ai értelmében készpénzfizetés mellett a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is, el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.c. 120. §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Oklándon, 1905 szept. 17-én.

POLLÁK IGNÁC,
245. kir. bir. végrehajtó.

KOCISISOK
FÖLVÉTELENEK

évre, havi 36 korona fizetéssel nyári, 4 hónapra havi 45 koronát kapnak, ugyancsak kapnak lakást és tüzfát. Ugyanott fölvételnek 15 éves fiuk kocsisnak 30 K havi fizetéssel.

JÓ GAZDATISZT

szintén kerestetik 60—80 korona havi fizetés, lakás és tüzfát.

FÁBIÁN JÓZSEF
Székelyudvarhelyt.

A magyar gyáros, iparos és kereskedő urak figyelmébe!

A legújabb hivatalos adatok nyomán kiadott gondolat készült, sajtó alatt van és o o o legközelebb megjelenik a o o o

Magyar Gyárak és Ipar-
vállalatok Címháza

minden tekintetben megbízható és egyedül teljes magyar ipari címháza.

A száraz cimanagon kívül feltétlenül biztos és megbízható források alapján a gyárak és iparvállalatokra vonatkozó minden oly adatot közöl, a melynek ismerete az üzleti érintkezésben nélkülözhetetlen.

Ezen törzskönyvszerű Címház kiadói biznysitka annak, hogy az izmosodó magyar gyárpar ma már önértékkel és sikeresen veszi fel a versenyt a hazánkat kizsákmányoló, tolatkodó és lelkiismeretlen osztrák gyárparral szemben. Tanácsadója és utmutatója a beszerzési forrásokat kutató magyar iparos, kereskedő és nagyközönségnek, amely még mindig szivesen fedezi szükségleteit Ausztriából, holott a közelmúlt eseményei is igazolják, hogy Lueger honfitársai izzó gyűlölettel viselkednek minden iránt, ami magyar s csupán a magyar pénzt fogadják szivesen.

Ne küldjük ezt sem Ausztriába, de támogatassuk vele a magyar ipart.

A Címház egy példányának ára 20 kor.

Megrendelhető (levelező-lapon is a szerzőnél)

BACSKAY MIKLÓS
p. ü. számvizsgálónál

LOCSE. (Szepesvármegye.)

Faeladási hirdetés.

Udvarhelyvármegyében Patakfalva község határában, a székelyudvarhelyi vasuti állomástól 12 klm. távolra

fekvő patakfalvi közbirtokossági erdőből 3282 kat. hold területen található mintegy 1339 m³ vastagabb, 146 m³ vékonyabb tölgy mûfa és 757 m³ tölgy tüzfá 3 évi kihasználási időtartam mellett 1905. évi október hó 25 én d. e. 9 órakor Patakfalva község házánál nyilvános szóbeli és zárt írásbeli árverésen el fog adatni.

Kikialtási ár 18079 korona 50 fillér, melynek 10 százaléka banatpénz.

Utóajánlatok figyelembe nem vétetnek.

Az árverési és szerződési feltételek a székelyudvarhelyi m. kir. járási erdőgondnokságnál és alólírott-nál megtekinthetők.

Patakfalva, 1905. október 1.

SZABADOS MÓZES,
közbirtokossági elnök.

Allandó, észszerű és ügyes reklámozás minden gyári, kereskedelmi, ipari vállalatnak, üzletnek a lelke, rugója, az életető eleme.

Hogyan, hol és mikor hirdethető a legsikeresebben, legjobban és legolcsóbban, megtudható az

Általános Tudósító

hirdetési osztályánál,

tulajdonos LEOPOLD GYULA szerkesztő
BUDAPEST, VII., Erzsébet-körút 54. sz.

ahol kiváló szakértelemmel, odaadó lelkiismeretességgel, pontossággal és olcsón eszközölnék hirdetések és reklámokat az összes budapesti, vidéki és külföldi lapokban és naplókban.

A vegyileg megvizsgált, amellyel hatóságilag az archívó ártalmatlannak talált
SZÖRVESZTŐ

S eltávolítja hölgyeknél az oly csunya, kellemetlen arcszínt, gyökerektől, anélkül, hogy az archívó-nek legkevésbé is ártana és az arcnak-megadja az üdéséget, finomságot és simaságot.

Ára 7 korona

Vidéki megrendeléseket diszkrétan utánvét mellett eszközöl

Schmidek I. Budapest, VII. Nyári-u. 18.
208. 1—12.

Fischer és Társa

faiskolák

Nagyenyed (Alsófehérmegye.)

40 katasztrális holdon fekvő faiskoláink Erdélyben a legnagyobbak és leggazdagabbak.

Készlet: 80 000 gyümölcsfa különböző alakokban és a legjobb és legfinomabb fajokban.

Gyümölcsvadoncokban készlet egy millió.

Gledicsia legjobb kerítés növényben, készletünk egy millió.

Akácfa erdősítésre alkalmas, készletünk egy millió.

Diszcszerjék sétatér, magános fák.

Árjegyzék ingyen.

Faiskoláink megtekintésére az érdeklődőket tisztelettel meghívjuk.

211

KÖNYVNYOMTATÓ- ÉS
KÖNYVKÖTŐ-INTÉZET

Versenyt kizáró olcsó árban elfogad és szakszertű, izléses kivitelben készít el mindennemű

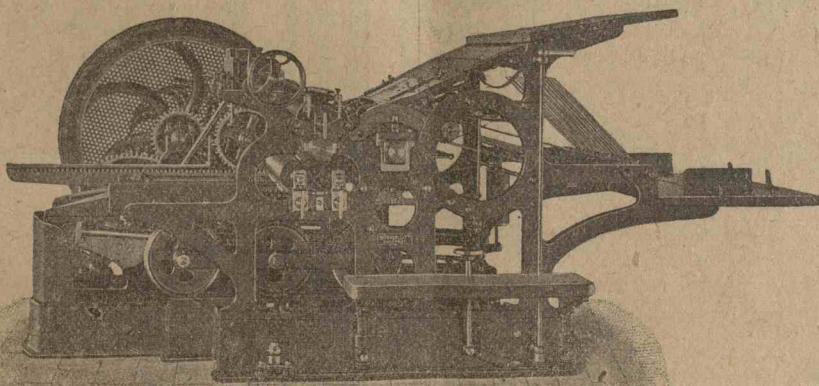
nyomtatványt és könyvkötői munkát

Költségvetés ingyen és bérmentve!

Egyleteknek és könyvtáraknak különösen mérsékelt árszabás! Egyházi, iskolai, szolgabírói, községi, körjegyzői, ügyvédi, végrehajtói nyomtatványok áruháza

A Székelyföld legnagyobb és legolcsóbb nyomtatvány-raktára.

BETEGH PÁL ÉS TÁRSA

KÖNYV-, ZENEMŰ- ÉS
PAPIRKERESKEDÉS

Folyóiratok, hírlapok, irodalmi művek eredeti áron, költségfel-számítás nélkül megrendelhetők.

Zeneművek papir-, író- és rajzszerk

nagy választékban és olcsó árban!

Teljes könyvtár- és irodaberen-dezések mérsékelt árak mellett. Szakszerű, kifogástalan kivitel!

SZÉKELY-UDVARHELY

legelterjedtebb függetlenségi lap szerkesztősége és kiadóhivatala.

Gyertyánffy J. fiai vasnagyszerkedésében Székelyudvarhelyen.

Gróf Roon-féle lábatlani Cementgyár állandó nagy raktára páratlan jó minőségű román és portland cementből zsákok és hordókban legolcsóbb árakban.

Uj iskolák felszerelése, meglévők kiegészítése, teljes irodaberendezések pontosan és legjobb kivitelben

Betegh Pál és Társa

könyv- és papírárukereskedésében Székelyudvarhelyt.

OLCSÓ és jó BUTOR

bevásárlási forrás.

GYARMATHY ISTVÁN

épület- és butorasztalosnál
Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 40. sz. alatt

HERMANN GYÖRGY

FESTŐ ÉS ARANYOZÓ SZÉKELYUDVARHELYEN
KOSSUTH-UTCA 16. SZÁM ALATT

Ajánlom magamat a műfestészet többféle ágában u. m. templom, arckép és díszemléklapok, valamint címtáblák festésére. Fölvállalok új templomi berendezéseket régi oltárokat, szószékeket stb. kiújítok, festek és aranyozok, legszebb kivitelben és jutányos árban. Továbbá működve ifjaknak, kik a festészetben bevezető utmutatást óhajtanak nyerni, oktatást adok óránként egy korona díjért.

A ZONNAL KIADÓ

LAKÁSOK ÉS BOLTHELYISÉGEK.

A Batthyányi-tér 6. sz. a. *három lakás, két bolthe-lyiség* mellékhelyiségekkel; a Kossuth-utca 11. sz. a. *egy lakás* mellékhelyiségekkel azonnal kiadó. Értekezhetni a tulajdonosoknál, a Gergely és Frölich testvéreknél.

Vezérszó: Minden darab szappan a SCHICHT névvel, tiszta és ment káros alkatrészekből.

SCHICHT-SZAPPAN

(„szarvas“ vagy „kulcs“ szappan)

a legjobb és használatban legolcsóbb, minden ruhanemű és mosási módszer részére

JÓTÁLLÁS: 25.000 koronát fizet Schicht György cég Auszigiában bárkinek, aki bebizonyítja, hogy szappana a „Schicht“ névvel, valamely káros keveréket tartalmaz. 179

FONOGRÁF ÉS GRAMOFON

Helyszűke miatt fonográf és gramofon tetemesen lezállított áron eladó
Betegh Pál és Társa könyv- és papírzletében Székelyudvarhelyen.

Iszákosság nincs többé!

Kívánatra bárkinek bérmentesen küldünk egy próbát a Cozaporból. Kávé tea, étel vagy szeszes italban egyfor-
mán adható az ivó tudta nélkül.

A COZAPOR többet ér, mint a világ mindegyik szobeszéde a tartózkodásról, mert csodálatos elleneszenyessé teszi az iszákosnak a szeszes italt.

A COZA oly csendesen és biztosan hat, hogy azt feleség, testvér avagy gyermek egyaránt, az ivónak tudta nélkül adhatja és az illető méla csak nem is sejt, mi okozta javulását.

COZA a családok ezreit békítette ki ismét sok ezer férfit a szégyen és becselenség, megmentett, kik később józan polgárok és ügyes üzletemberek lettek. Temérdek fiatal embert a jó utra és szerencséjéhez segített és nagyon sok embernek életét számos évvel meghosszabbította.

Az intézet, mely a COZAPOR tulajdonosa, mindazoknak, kik kívánnák, egy próba-adagot és egy köszönő írással telt könyvet díj- és költségmentesen küld, hogy így bárki is meggyőződhessen biztos hatásáról. Készkedünk, hogy az egészségre teljesen ártalmatlan. 128

COZA INSTITUTE

(Dept. 186.)

62, Chancery Lane,
London, Anglia.

INGYEN PRÓBA 186. SZ.
Vágja ki ezen szelvényt és küldje meg ma az intézetnek, (Levelek 25 fill., lev. lapok 10 fillérral bérmentesítendőek.)

Fűszer-, porcellán- és üvegkereskedés!

Csodálatos olcsó a Borhegyi borviz!

— Üvegenként csak 8 fillér. —

Ezen természetes ásványvizet kítőő eredménnyel használják: hurutos bántalmakban, idült hörghurutban, a gümőkör lerakódásának első stádiumában, a gyomor rendellenes működésében, a májműködés és epekészítés rendtelenségeiben, az epekövek eltakarítását szembe-tűnően könnyíti, a bélhurut minden ne-mében, a nyálkás aranyrban, hasszervi dugulásokban, huykő képződéseiben, mézes huygárban, görvél- és mirigyda-gokban, angolkóros csontlágyulás- és sorvadásokban. — A legkítőőbb tődőt ital, borral vegyítve páratlan! — Heten-kint háromszor friss töltés! — Raktári SZENTPÉTERY GERGELYNÉL, Székelyudvarhelyt

Készlet Főkt vize 14 fillér!

Boros-főtt borvize 8 fillér

Kérem a cégre ügyelni!

Őszi trágyázáshoz a

Thomassalakliszt

helyesen alkalmazva, minden növénynek legjobb és legolcsóbb foszforsavas műtrá-gyája. Kívánatra szakmunkákkal és áraján-lattal készségesen szolgál

KALMÁR VILMOS

Budapest, VI., Teréz-körut 3. sz.

a Thomassalakgyárak, Berlin, vezérképviselője a magyar korona országainak területén. Óvakodjunk a hamisításoktól és figyeljünk a védjegyre! Minden zsák ólomzárrel és tartalomjelzéssel van ellátva.

Rösler és Gábor vaskereskedése

„Az arany patkóhoz“

Székelyudvarhelyen

Van szerencsénk a nagyérdemű közönségnek szíves tudomására hozni, hogy e napokban Székelykeresztúron, a Kossuth-téren fióküzletet nyitottunk.

Ajánljuk jól berendezett vasüzletünkben kapható styriai acélvassal és kőrisfagerendelyvel ellátott miskolci váltókéinket jótállás mellett; mindenféle ekerészeket, legjobb faju acélkapát, kaszát, ásót, lapátot, csákányt, fejszét, 2, 3 és 5 águ acél villát, mindenféle ajtó-, ablak- és butorvasalásokat, acél szer-számokat, brassói portlandcementet, Hunyadi-vasat, sodrony és kovácsolt szeget, csavarokat stb. minden e szakmába vágó vas-árakat legelőnyösebb árban és figyelmes kiszolgálás mellett.

Végül felhívjuk a tisztelt közönség figyelmét az első rangu gyárakból nagy választékban beszerzett többféle legjobb szerke-zetű varrógépraktárunkra, melyek felelősség mellett igen elő-nyös árban, esetleg részletfizetésre is kaphatók.

A n. é. közönség becses bizalmába ajánlva magunkat s jóindulatu szíves pártfogását kérve, kiváló tisztelettel

Rösler és Gábor Székelyudvarhely

fióküzlet Székelykeresztúron.

SZENKOVITS JÁNOS UTÓDA

férfi és női divat-áruháza

Székelyudvarhely, Batthyányi-tér 4. sz.

**Iskolás fiuk
Diákok részére**

Kész ruhák, kalapok, ingek, nyakkendők, harisnyák, cipők és ágyneműek nagy választékban, előnyös és olcsó árakban kaphatók.

Divatos és olcsó ruha-vállalat mérték után, a ruhák ingyen takarításával.

Legolcsóbb árak!

Uti bórondók a legnagyobb választékban.

Nagy választék nyakkendő- és kalapokban